

Разом з тим, у формуванні рівня захворюваності на цю патологію істотну роль можуть відігравати низка природних, генетичних, соціальних і виробничо-економічних чинників, серед яких можуть бути і ендокринні руйнівники (дизраптори), включаючи пестициди. Це свідчить про необхідність більш поглибленого вивчення можливого поєднаного впливу іонізуючого випромінювання та ендокринних дизрапторів на виникнення РЩЗ в українській популяції в цілому та у групах населення, яке постраждало внаслідок Чорнобильської аварії.

Мета: Оцінка можливого впливу застосування пестицидів у сільськогосподарському виробництві на формування рівня захворюваності на РЩЗ населення України після опромінення за рахунок опадів радіоактивного йоду чорнобильського походження.

Матеріали і методи. Об'єктами дослідження були захворюваність на РЩЗ населення України у 2001–2013, 2014–2019 рр., середні обласні поглинуті дози опромінення щитоподібною залозою та обсяги застосування різних груп пестицидів в областях України. Розраховано вікові, грубі та стандартизовані показники захворюваності (світовий стандарт), щорічні та за періодами спостереження.

Результати. Кореляційний аналіз вказує на достовірний зв'язок між середньообласною поглиненою дозою опромінення щитоподібною залозою та рівнем захворюваності на рак цього органу у 2001–2013 рр. ($r = 0,4203$, $P < 0,05$). Це дає підстави зробити висновок про існування впливу радіаційного фактору на формування рівня захворюваності на РЩЗ. Поряд із цим, відмічено відносно високі показники захворюваності на цю патологію у південних областях із низькими дозами опромінення. Тому, ймовірно, на рівень захворюваності на аналізовану патологію могли впливати інші негативні фактори, зокрема, з групи ендокринних дизрапторів, таких як пестициди, що більш інтенсивно використовуються у сільському господарстві південних регіонів країни. Встановлено достовірну величину кореляції поміж обсягами застосування пестицидів та захворюваністю на РЩЗ у 2001–2013 рр. ($r = 0,4963$, $P < 0,05$). На наступному етапі дослідження буде застосований метод множинної кореляції для встановлення величини поєднаного впливу досліджуваних факторів.

ЕКОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ЯКОСТІ ХАРЧОВИХ ПРОДУКТІВ

Решетило Л. І., Зарічна О.З.

Львівський торговельно-економічний університет,

Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького

В умовах сьогодення ряд техногенних факторів мають негативний вплив на навколишнє середовище, що, у свою чергу, призводить до значного забруднення питної води, повітряного басейну, ґрунтів важкими металами, нафтопродуктами, хімічними речовинами, які, у подальшому, можуть потрапляти і акумулюватись у харчових продуктах. Крім того, має місце широке застосування хімічних речовин у процесі виробництва харчової продукції.

У зв'язку з цим, питання безпечності та належного рівня якості продовольчої сировини і харчових продуктів стає одним із найважливіших завдань сучасного суспільства щодо здоров'я населення і збереження його генофонду.

Так, джерелами забруднення довкілля, а разом з тим і продуктів харчування та продовольчої сировини є викиди промислових підприємств, транспорту, комунальні відходи, засоби хімізації сільського господарства.

В середньому 45% токсичних речовин потрапляє в організм людини з продуктами харчування і 30% - з питною водою. Споживання продуктів харчування, забруднених радіонуклідами пов'язано з ризиком канцерогенезу, мутагенною дією, пригніченням імунітету, скороченням тривалості життя.

Пестициди, що використовуються для боротьби з шкідниками у сільському господарстві, важкі метали, нітрати, нітрити потрапляють в рослини, а через корм забруднюють організм тварин і продукти тваринного походження.

Крім того, продовольчі товари тваринного походження забруднюються кормовими добавками, лікарськими і хімічними препаратами - найчастіше антибіотиками, сульфаніламидами і гормонами, що застосовуються у тваринництві.

У зв'язку з цим, їх використання вимагає додаткових досліджень стосовно токсичності та нагромадження у клітинах і тканинах організму. Відповідно, існують і гранично допустимі концентрації залишків певних небезпечних речовин, які встановлені об'єднаним комітетом експертів ВООЗ. Винних у порушенні санітарно-гігієнічних та санітарно-протиепідемічних правил і норм повинні притягати до дисциплінарної або кримінальної відповідальності.

На жаль, сьогодні контроль продовольчих товарів на забрудненість шкідливими речовинами не вирішує проблеми їх безпеки. Тому необхідно на державному рівні вживати заходи щодо:

- запобігання забруднення біосфери;
- забезпечення екологічно чистими технологіями вирощування сільськогосподарської продукції, сировини, її переробки на продукти харчування;
- контролю за надходженням на вітчизняний ринок небезпечних імпортованих товарів.

Відповідно до вимог Закону України «Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів» оператор ринку зобов'язаний розробляти, вводити в дію та постійно застосовувати системи аналізу небезпечних факторів та контролю у критичних точках, а також забезпечувати належну підготовку кадрового потенціалу з даних питань під час виробництва та обігу харчових продуктів.

Таким чином, основна відповідальність за безпечність харчових продуктів покладається сьогодні на операторів ринку харчових продуктів: на виробників, інших суб'єктів господарювання, які транспортують, зберігають, пакують або реалізують харчові продукти.